

Souhrnná teritoriální informace:

Tunisko

Zastupitelský úřad 10. 6. 2021 18:34

Tuniská republika je tradičně známá jako populární destinace pro české turisty, je také zemí, kde tzv. Jasmínová revoluce v roce 2011 zahájila relativně úspěšný proces demokratizace navzdory bezpečnostním, a nyní především ekonomickým výzvám. Kulturní i geografická blízkost k Evropě z Tuniska činí důležitého partnera v oblasti Severní Afriky.

Výkonnou moc v Tunisku sdílí prezident Kais Said s nestrannou vládou v čele s premiérem Hišémem Mešším, již druhou v pořadí od legislativních voleb v říjnu 2019, které nastolily fragmentované uspořádání sil v parlamentu. Tunisko se rovněž vyznačuje rozšířenou státní administrativou, jejíž náklady dosahují rekordních 17% HDP, a vysokým počtem státních podniků pod vlivnou rukou sektorových ministerstev v oblasti logistiky, vodohospodářství, elektřiny nebo těžbařského průmyslu. Odborové organizace, které zastávaly důležitou politickou roli v tuniské moderní historii, mají v zemi podstatný vliv, stávkový je tak častým úkazem.

Tunisko je prioritní zemí partnerství Evropské unie, se kterou udržuje i blízké hospodářské vazby – až 80% tuniského vývozu směřuje do EU. Z členských států EU v Tunisku působí především Francie, Německo nebo Itálie. V roce 1995 byla mezi EU a Tuniskem uzavřena Asociační dohoda, která odstranila celní poplatky pro obchod s průmyslově vyráběnými výrobky. Prozatím pozastavená jsou méně úspěšná jednání o smlouvě DCFTA (známá pod fr. názvem ALECA). S Českou republikou byly podepsány dohody o hospodářské spolupráci, o zamezení dvojího zdanění a o vzájemné ochraně investic. Bilaterální hospodářská spolupráce je od roku 2009 diskutována v rámci pravidelné tzv. Smíšené komise v gesci ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

Pilíři tuniské ekonomiky jsou rostoucí a exportně orientovaný strojí, elektrotechnický a textilní průmysl, zemědělská výroba (olivový olej, ovoce), zpracování potravin, turistický ruch nebo těžba fosfátů. Strategická spolupráce mezi Českou republikou a Tuniskem je delší dobu diskutována v oblasti vodohospodářství a obranného průmyslu. Nabízí se také téma modernizace průmyslu a digitalizace, a to ve všech odvětvích, jehož potřeba vyšla na povrch během krize COVID-19. V zemi působí řada slibných technologických start-upů. Tunisko je také zdravotnickým zázemím a centrem farmaceutického průmyslu pro sousední Libyi a další státy subsaharské Afriky. Blízkost Tuniska s Libyí a relativně přívětivé podmínky pro celoexportní (offshore) firmy v Tunisku představují pro české firmy zajímavou cestu jak bezpečně působit na libyjském trhu.

České firmy, které se o Tunisko zajímají, by měly brát v potaz důležitost osobního kontaktu a hierarchie v obchodních vztazích, což ovlivňuje úroveň komunikace i proces rozhodování. I když je Tunisko součástí středomořského regionu, a usiluje o kulturní a sociální blízkost k Evropě, jedná se také o společnost s pevně zakořeněnou muslimskou kulturou. Na první pohled „sekulární“ Tunisian může dodržovat náboženské tradice (např. držet půst během Ramadánu), je nutné brát tuto možnost ve zřeteli. Na osobní úrovni jsou Tunisiané velkorysí, a mají občas problém s odmítnutím návrhu, aby neurazili, proces formalizace rozhodnutí a závazků je tak naprosto klíčový, a někdy vede k neúměrnému prodlužování rozhodovacího procesu. Velmi užitečná je znalost francouzského jazyka, jehož znalost je v Tunisku rozšířená.

Pandemie COVID-19 způsobila zásadní propad tuniské ekonomiky až o 8,8%, následná krize státního rozpočtu tak dlouho odkládané bolestivé reformy, jako je restrukturalizace státních podniků nebo omezení subvencí, posunula mezi vládní priority. Sociální dopad očekávaných změn a míra zadlužení země, která dosahuje 87% HDP, jsou znepokojující. V jednání je půjčka Mezinárodního měnového fondu, která by měla nastolit

Základní údaje	
Hlavní město	Tunis
Počet obyvatel	11,8 mil.
Jazyk	oficiální jazyk arabština, francouzština
Náboženství	islám (99%), judaismus (1%)
Státní zřízení	republika
Hlava státu	Kais Said
Hlava vlády	Hišém Mešší
Název měny	tuniský dinár
Cestování	
Časový posun	+1h
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Mgr. Jan Vyčítal
Ekonomický úsek	Mgr. Klára Bednářová
Konzulární úsek	Bc. et Mgr. Anna Burešová
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	43,3
Hospodářský růst (%)	3,7
Inflace (%)	5,0
Nezaměstnanost (%)	16,1

finanční stabilitu.

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Tuniská republika hraničí na západě s Alžírskem a na východě s Libyí. Tunisko je republika prezidentského typu s jednokomorovým parlamentem (Assemblée des représentants du peuple, neboli ARP) na základě Ústavy, která vešla v platnost v lednu 2014. Od tzv. Jasmínové revoluce (14.1.2011) se Tunisko demokratizuje, je první zemí arabského světa, kde žijí společně modernisté, laici a islamisté. Konstruktivní a demokraticky probíhající přeměna země, která následovala po Jasmínové revoluci, byla oceněna mezinárodním společenstvím udělením Nobelovy ceny míru 2014.

V roce 2019 proběhly v Tunisku poslední prezidentské a legislativní volby a 23.10.2019 se stal prezidentem republiky ústavní právník Kais Saied, nezávislý kandidát bez předchozí politické zkušenosti. Předsedou parlamentu je Rached Ghannouchi, který je předsedou nejsilnější politické síly v zemi, kterou je islámské hnutí Ennahdha.

Legislativní volby v roce 2019 nastolily fragmentované uspořádání sil v parlamentu, což vede ve sněmovně k vytváření ad hoc koalicí. Tunisko je domovem více než 220 politických stran a v hlasování v roce 2019 bylo zvoleno 31 stran a seznamů, včetně 17 pouze s jedním křeslem do parlamentu o 217 křeslech. Dvě největší strany, Ennahda a Qalb Tunis, získaly pouze 24 procent (18% křesel v parlamentu). Volby navíc přinesly k moci několik nových hlasů, včetně kontroverzní osobnosti Abir Moussi a její stranou Parti Destourien Libre (PDL) se 17 křesly, složenou z osobností bývalého režimu, a nového hnutí Karama s 21 křesly, konzervativní islamistická strana, která těží z distancování hnutí Ennahda od islamismu. Nidaa Tounes, strana bývalého prezidenta Essebsiho a dříve největší strana v parlamentu, získala pouze tři křesla.

Vládu se podařilo sestavit až na druhý pokus, první pokus 10.1. 2020 nominanta vítězného islámského hnutí Ennahdha důvěru parlamentu nezískal, hrozilo rozpuštění sněmovny a opakování legislativních voleb. V „poslední minutě“ získal důvěru Parlamentního shromáždění lidu kabinet Elyese Fakhfakha. Po jeho rezignaci v srpnu byl pověřen sestavením vlády bývalý ministr vnitra a nestraník Hišém Mešší, jehož vláda získala v září 2020 důvěru. Složení vlády se nicméně nadále měnilo, 11 nových ministrů stále čeká na jmenování prezidentem, i když v parlamentu získali důvěru, a reflektuje napjatý vztah s prezidentskou kanceláří. V roce 2018 proběhly volby do místních samospráv, kdy implementace volebních výsledků změnila poměry ve státě, v němž byla dosud po 62 let moc soustředěna do rukou ústředních orgánů a guvernérů, na participativní demokracii místních samospráv. Samotný proces decentralizace však nadále pokračuje spíše pomalým tempem, velká část pravomocí zůstává nadále u guvernérů a delegátů pod hlavičkou ministerstva vnitra.

1.2 Zahraniční politika země

Tunisko uplatňuje zahraniční politiku založenou na konsensu, aktivní účasti na multilaterální úrovni, a na ukotvení země v evropsko-středomořském prostoru. Tunisko je privilegovaným partnerem Evropské unie, která je zároveň pro Tunisko hlavním hospodářským partnerem – směřuje sem až 80% tuniského obchodu. V roce 1995 byla mezi EU a Tuniskem uzavřena Asociační dohoda, již několikátým rokem pokračují jednání o smlouvě DCFTA (ALECA), která i před pandemií představovala vysoce politizované téma.

Od 1. ledna 2020 do konce roku 2021 je Tunisko nestálým členem Rady bezpečnosti OSN, v červenci 2020 Tunisko oslavilo 60. výročí své účasti na mírových operacích pod hlavičkou OSN. V současné době se účastní pěti mírových operací.

Regionální stabilita, především pak v sousedních státech Libye a Alžírsku je hlavním zájmem tuniské zahraniční politiky, která má spíše opatrný charakter. Tunisko zastávalo neutrální pozici vůči libyjskému konfliktu, podobně tomu bylo i v případě vypuknutí protestů v roce 2019 v Alžírsku. Po obnovení libyjského mírového procesu Tunisko uspořádalo první zasedání Libyjského fóra politického dialogu v listopadu 2020. Nyní tuniská diplomacie pokračuje v podpoře mírového uspořádání v zemi ve spolupráci s novou Vládou národní jednoty, a usiluje především o znovuoživení tolik důležité ekonomické spolupráce s Libyí.

Ekonomická spolupráce je také klíčovými faktorem vztahů Tuniska se státy Arabského zálivu, jejichž finanční pomoc přispívá k rozvoji země. Tunisko dlouhodobě zastává hlasitou pro-palestinskou politiku, kterou však zásadně odděluje od přístupu k vlastní židovské populaci.

V souvislosti s poslední krizí v pásmu Gazy se zde obnovilo a rozšířilo volání po přijetí zákona kriminalizujícího vztahy se „sionistickou entitou“.

Africký rozměr tuniské zahraniční politiky v posledních letech nabírá důležitosti s otevřením nových diplomatických zastoupení v Burkině Faso a Keni spolu s rozšířením leteckého spojení. Tuniská síť soukromých vysokých škol a zdravotních zařízení dlouhodobě přitahuje movité klienty z frankofonních zemí Afriky. Cílem je nadále rozvíjet ekonomické vztahy v rámci Afriky se vstupem Tuniska do ZLECAF, Africké kontinentální zóny volného obchodu, a do COMESA, Společného trhu pro východní a jižní Afriku.

1.3 Obyvatelstvo

- 1 Počet obyvatel: 11 800 000
- 1 Demografické složení: Arabové (98%), Berbeři (1%), menšiny Evropanů a Židů (1%)
- 1 Jazyk: arabština, francouzština
- 1 Vyznání: muslimské sunnitského typu (99%), judaismus (1%)
- 1 Průměrný roční přírůstek: 20,5%
- 1 Diaspora: 1 282 371 žije převážně ve Francii a v Německu, ženy 26%, děti a mládež do 16 let tvoří 25% . Diaspora udržuje hospodářské styky s domovinou a finanční zdroje transferované ze zahraničí do Tuniska představují 8,4% HDP.
- 1 Průměrný počet dětí v rodině: 2,4
- 1 Úroveň alfabetizace: 81,8% (u mužů 89,6% a u žen 74,2%)

2 Ekonomika

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Pilíři tuniské ekonomiky jsou rostoucí strojí a elektrotechnický průmysl, textilní průmysl, zemědělská výroba, zpracování potravin, turistický ruch a těžba fosfátů. Důležitou součástí ekonomiky je exportně zaměřený tzv. off-shore sektor, který působí převážně v textilním, mechanickém a elektrotechnickém průmyslu, přispívá více než 30% zaměstnanosti a představuje velkou část exportu hlavně do Evropy. Další, byť hůře měřitelnou složkou tuniské ekonomiky je tzv. šedá ekonomika, která zaměstnává dle odhadů až 40% ekonomicky činných Tunisánů v oblasti turistiky, zemědělství nebo gastronomie.

Omezení přeshraniční mobility z důvodu sanitárních opatření proti šíření COVID-19 a pokles zahraniční poptávky během roku 2020 tak vyústilo v největší propad tuniské ekonomiky od nezávislosti země ve výši -8,8%. Nejhorší dopad byl na klíčový turistický sektor s 60% ztrátou příjmů, a na exportně orientovaný mechanický a textilní průmysl, jehož výnosy klesly o 20 a 25% oproti prvnímu kvartálu 2020. Během roku 2020, nezávisle na pandemii došlo také k pozastavení těžby fosfátů státní firmou CPG a ropy z vrtu Kamour z důvodu sociálních nepokojů a stávek. Strategickými odvětvími zůstaly farmaceutický průmysl a potravinové zemědělství, které zaznamenaly mírný růst. Nezaměstnanost narostla skoro o dvě procenta na 17,4% a nejvíce zasáhla skupinu vysokoškolsky vzdělaných s 31,2% a mladé Tunisany.

V prvním kvartálu 2021 zaznamenala ekonomika mírný růst 0,3% díky oživení těžby ropy a plynu, hoteliérství a restauračních služeb. Další ekonomický vývoj bude záviset na úspěchu boje proti pandemii COVID-19 jak v Tunisku, tak mezi jeho tradičními obchodními partnery, a na zdolání krize tuniských veřejných financí.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	2,7	1,0	-8,6	3,7	3,5
HDP/obyv. (USD/PPP)	11 021,7	11 236,8	10 350,0	10 800,0	11 280,0
Inflace (%)	7,3	6,7	5,6	5,0	5,3
Nezaměstnanost (%)	15,5	15,2	15,7	16,1	16,0
Export zboží (mld. USD)	15,6	15,0	13,9	16,7	17,6
Import zboží (mld. USD)	21,4	20,4	17,2	20,2	21,4
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-5,9	-5,4	-3,3	-3,6	-3,9
Průmyslová produkce (% změna)	-0,7	-3,4	-5,2	3,0	3,4
Populace (mil.)	11,6	11,7	11,8	11,9	12,1
Konkurenceschopnost	87/140	87/141	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	5/7	6/7	6/7	6/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Státní finance, oslabené dlouho odkládanými reformami, ekonomickým poklesem spojeným s pandemií značně utrpěly. Se snížením příjmu z daní a

Veřejné finance

zvýšením nákladů především v sektoru zdravotnictví, dosáhl koncem roku 2020 deficit státního rozpočtu 11,5% HDP. V prvních měsících roku 2021 se podařilo deficit snížit o 27% oproti roku 2020. Navzdory nevlí Tuniské centrální banky (BCT), parlament koncem roku 2020 schválil její částečné financování státního deficitu. Veřejný dluh, který se vyšplhal na 86.1% HDP sleduje naopak rostoucí tendenci. Agentura Moody's snížila celkové hodnocení Tuniska na B3 s negativním výhledem z důvodu nejisté kapacity Tuniska plnit své finanční závazky. Pro Tunisko zásadní finanční pomoc ze strany MMF vy výši 4 mld. USD je v jednání, jeho úspěch se bude odvíjet od vůle tuniské strany zavést bolestivé reformy. Jedná se především o restrukturalizaci státních firem, snížení dotací na základní produkty, a snížení počtu státních zaměstnanců, jejichž výplaty v roce 2020 představovaly rekordních 17% HDP. Rostoucí zahraniční dluh vytváří silný tlak na oživení tuniského vývozu a příliv tolik potřebných zahraničních investic.

Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-9,0
Veřejný dluh (% HDP)	86,1
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,9
Daně	
PO (% HDP)	10,6
FO (% HDP)	8,0
DPH (% HDP)	6,1

2.3 Bankovní systém

Tuniský finanční systém zahrnuje Tuniskou centrální banku (BCT), 23 rezidentních bank, 7 off-shorových bank a 13 finančních zařízení (2 investiční banky, 8 leasingových zařízení, 2 factoringové společnosti). Tuniský bankovní sektor zaujímá v ekonomice země významné místo. Finanční služby přispívají k HDP přibližně 3%. Tuniská bankovní soustava je však velmi roztržštěná, a rozdělená mezi 4 velké banky spravující 51% aktiv sektoru a každá drží podíl aktiv přesahující 10%; 5 středních bank společně monopolujících 34% celkových aktiv sektoru; 11 malých bank sdílejících zbývajících 15% celkových aktiv. Bankovnímu systému se podařilo vytvořit velkou síť zastoupení a agentur. V současné době existuje více než 1 905 poboček nebo přibližně jedna pobočka pro 5 775 obyvatel.

Tři největší veřejné banky představují 37% celkových aktiv bankovního sektoru: Sociétés Tunisienne de Banque (STB) s 52,5 procenty veřejného kapitálu, Národní zemědělská banka (BNA) se 66,2 procenty veřejného kapitálu a Bank of Habitat (BH) s 57% veřejného kapitálu. Na konci roku 2019 činil kapitál místních bank 3892 mil. TND, který byl rozdělen mezi tuniský stát (33,9%), zahraniční akcionáře (39,5%) a tuniské soukromé akcionáře (26,6%). Podíl tuniského státu postupně klesá (-2,2%) oproti zvýšení podílu zahraničních akcionářů (6,2 %).

Oběžníkem č. 2019-08 z roku 2019 BCT nově definovala islámské bankovní operace (komerční financování, financování operací „Moucharaka“ a investiční vklady), a stanovila podmínky pro jejich provádění. Islámské bankovníctví si postupně upevňuje svou pozici s téměř 0,9 podílu na trhu aktiv, 1,7 % podílu na trhu vkladů a 1,6 % podílu na trhu úvěrů.

2.4 Daňový systém

Daňový systém v Tunisku je nestabilní a prochází častými změnami. **Daňové zatížení** se na rok 2021 snižuje z 25% na 18%, došlo také ke sjednocení daně z příjmu právnických osob z 25% na 15%, toto zdanění od začátku roku 2021 nově platí i pro plně exportující společnosti. Snížená sazba 10% u umělecké výroby, zemědělství a rybolovu, boje proti znečištění přírody a v zónách regionálního rozvoje byla zachována, stejně jako zvýšená sazba 35%, která se aplikuje u finančnictví, telekomunikací, pojištění, těžby, rafinerie a distribuce paliv. Koncesionáři automobilů, franšisanti a velkoobchody jsou zdaněni daní ve výši 35%.

Daň z příjmu fyzických osob se platí z částky po odpočtu, odpočet je u daně z příjmu fyzických osob 15% a progresivně roste až do 35% v závislosti na výši příjmu. Dani z příjmu je podrobena každá fyzická osoba s obvyklým místem pobytu v Tunisku, nerezidenti platí daně z příjmu u zdroje. Příjmy do 1500 TD jsou od daně z příjmu osvobozeny. Od daní jsou dále osvobozeny příjmy z úroků z uložených deviz nebo z vkladů vedených v konvertibilních dinárech, od zdanění jsou osvobozeny úroky ze spořitelních vkladů u vybraných spořitelien.

Daň z přidané hodnoty: základní sazba DPH je 18%, snížená sazba 6% je aplikována u hnojiv, umělecké výroby, léčiv, potravin a lékařských služeb, další sazba 12% se uplatňuje u výpočetní techniky a služeb. Od roku 2021 se aplikuje snížená sazba DPH 7% na telefonní a internetové služby. Alkohol, kožedělnictví, výrobky přesného strojírenství a drahé kovy jsou zatíženy daní 29%. DPH zaplacená na vstupu je odečitatelná. Nulová daň se aplikuje u: Chleba, oleje ze zrn, mléka, rajčatového protlaku, kuskusu, knih a novin. Od DPH je dále osvobozena letecká a námořní doprava a bankovní poplatky.

Ostatní daně: Spotřební daň je obvyklá od 10 -150%, vysoká spotřební daň se vyměřuje u tvrdého alkoholu a luxusních automobilů. V rámci opatření rozpočtového zákona na rok 2021 se spotřební daň na alkohol, automobily, palivo, ale i nově cukr nadále zvyšuje.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Evropská unie (EU) je tradičním obchodním partnerem Tuniska, zahraniční obchod Tuniska s EU představuje téměř 80% jeho celkové obchodní výměny.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	11 449,2	10 940,1	8 783,2	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	9 968,9	10 019,3	8 638,4	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	-1 480,3	-920,9	-144,9	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Pro ČR je Tunisko v současné době 3. nejvýznamnějším dovozním partnerem a 4. nejdůležitějším exportním trhem na africkém kontinentu. Obchodní výměna dlouhodobě roste, i když rok 2020 zaznamenal mírný propad. Obchodní bilance zůstává dlouhodobě ve prospěch tuniské strany.

Obchodní výměna s ČR (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	3,6	3,9	3,6	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	5,0	5,1	4,6	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	1,4	1,1	1,1	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Partnerství EU a Tuniska se datuje rokem 1969, kdy byla uzavřena Obchodní dohoda, na kterou navázala Asociační smlouva v roce 1995 (platnost od 1998). V roce 2008 smluvní strany sjednaly Zónu volné výměny pro průmyslové výrobky, která měla rozhodující vliv na industrializaci země. Další etapou prohloubení spolupráce mělo být sjednání Hlubkové a komplexní dohody o zóně volného obchodu (ALECA), která se začala projednávat v říjnu 2015, jednání však nijak nepokročila, a proto byla v předvolebním období 2019 přerušena a zatím nedošlo k jejich obnově.

Smlouvy s ČR

Českou republiku (tehdy Československo) a Tunisko vážou historické vztahy. První bilaterální dohody o vědeckotechnické, kulturní spolupráci byly podepsány již v roce 1963, následovaly dohody o hospodářské spolupráci a spolupráci v oblasti např. turistického ruchu. ČR má s Tuniskem smlouvu o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a majetku z roku 1990, a dohodu o podpoře a vzájemné ochraně investic, přičemž obsah doprovodného protokolu je stále v jednání. V roce 2017 byla podepsána smlouva s Tuniskem o sociálním zabezpečení.

Dohoda o hospodářské spolupráci mezi vládou ČR a vládou Tuniské republiky (16.4.2009) dala nový rámec česko-tuniským vztahům vytvořením Smíšené komise pro česko-tuniskou spolupráci v hospodářské oblasti, v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu. Poslední, 4. zasedání Smíšené komise se konalo v dubnu 2019, další se předpokládá uskutečnit v letech 2021-2022 v Praze.

V říjnu 2016 byla založena desetičlenná Česko-tuniská Rada obchodní spolupráce (Business Council) jako zájmová základna bez právní subjektivity, kolem které se generují obchodní příležitosti. Kromě asociace CONECT má velvyslanectví nastaveny i vazby se sdružením UTICA a průmyslovými komorami Tunis CCIT, Sfax CCIS a Bizerte CCINE

3.3 Rozvojová spolupráce

Evropská unie a členské státy EU jsou hlavními partnery rozvojové spolupráce v Tunisku. Podpora Evropského nástroje sousedství pro období 2014-2020 dosáhla 1 mld. EUR, soustředila se na posílení dobrého vládnutí a právního státu, stimulaci udržitelného hospodářství a zaměstnanosti, a na posilování sociální soudržnosti mezi regiony. Nový nástroj sousedství, rozvoje a mezinárodní spolupráce 2021-2027 (NDICI) se zaměří, mimo jiné, na oživení hospodářství post-COVID-19. Cílem EU je také posílit dopad iniciativ ČS EU skrze nástroj Team Europe Initiatives (TEI) pro vybrané sektory.

Tunisko je z pohledu zahraniční rozvojové spolupráce ČR neprioritní zemí, přesto ČR financovala v posledním období rozvojové a transformační projekty, ale také aktivity na podporu partnerství soukromého sektoru. Během let 2019 až 2021 byly podpořeny tři rozvojové projekty ve výši 1,23 mil. CZK, jeden z nich je nyní ve fázi implementace. Projekty cílí udržitelný rozvoj marginalizovaných regionů a podporu zaměstnanosti místních žen. Z projektu z roku 2020 byl pořízen přístroj pro čištění odpadní vody za účelem jejího použití pro zavlažování.

V rámci odezvy na pandemii COVID-19, financované z asistenčního programu pro Afriku, byly v Tunisku identifikovány dva vázané peněžní dary v souhrnné hodnotě 18,3 mil. Kč. Z projektů bude zajištěno vybavení JIP a infekční jednotky nemocnice Ras Jebel (gubernorát Bizerte) a nákup a instalace technologie na čištění průmyslových odpadních vod z jatek v obci Raoued/Tunis. V roce 2019 rovněž ČR poskytla podporu projektů B2B na rozvoj Smart Cities v Severní Africe nebo plánu k zavedení environmentálních technologií na tuniský trh.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

V návaznosti na zasedání 4. smíšené komise česko-tuniské spolupráce v hospodářské oblasti z dubna 2019, definovala tuniská strana do Protokolu tyto priority: strojírenská výroba pro auto-průmysl a aeronautiku, energie z obnovitelných zdrojů, recyklace pevných odpadů a úprava vody, informační technologie, průmyslová výroba, elektrická a elektronická zařízení, zemědělská průmyslová výroba. Pro identifikaci současných perspektivních oborů je nutné brát v potaz dopad pandemie COVID-19, která vážně zasáhla již tak oslabenou tuniskou ekonomiku, ale také dynamiku rozvoje libyjského trhu a potřeb na úrovni tuniské logistiky a infrastruktury. Mezi zajímavé oblasti je možné vyzvednout následující:

► Energetický průmysl

Energetická bilance je dlouhodobě v Tunisku negativní, přičemž poptávka po energii roste. Okolo 97% energie je získáváno z plynu pomocí parních a spalovacích turbín nebo jejich kombinací. Obnovitelné zdroje energie zatím představují pouze okolo 3% elektrické produkce oproti fosilním palivům, jejich využití nicméně postupně roste, a vláda má ambiciózní cíl dosáhnout až 30% podíl do roku 2030. Z obnovitelných zdrojů má nejčastější využití větrná a vodní energie, solární energie však zaznamenává nejrychlejší růst v souladu s tuniským Solárním plánem, který vedle větrné energie předpokládá využití především technologií koncentrované solární energie (CSP) a koncentrované fotovoltaiky (CPV). O obnovitelné zdroje energie mají často zájem jak soukromí uživatelé, tak například obecní úřady, které disponují s vlastními rozpočty nebo mají přístup k zahraničním grantům. Jedná se v současné době o programovou prioritu řady mezinárodních donorů.

► ICT

Digitalizace, informační a komunikační technologie si během sanitární krize získaly v Tunisku plnou pozornost, i když se země již delší dobu prezentuje jako lídr kontinentu v této oblasti. Vláda má ambiciózní cíl digitalizovat alespoň 70% státní administrativy do konce roku 2021. Aktuální je také rozvoj v oblasti e-commerce a tzv. decashing, který doprovází i legislativní změny. Bezhotovostní operace jsou vnímány jako faktor přitažlivosti pro zahraniční investice, i jako cesta k omezení šedé ekonomiky. Příležitosti pro české subjekty se nacházejí v několika rovinách. Internetová penetrace v zemi je stále nedostatečná s 52%, dá se tedy očekávat, že Tunisko bude posilovat internetovou infrastrukturu. Klíčovou oblastí je digitální bezpečnost ať už online transakcí nebo skladovaných dat. Značnou dynamiku do oblasti ICT dodala

legislativa z roku 2018 na podporu vzniku inovativních firem, tzv. Start up zákon. Zhruba 450 registrovaných firem má zájem jak o investory, tak partnery pro činnost v Tunisku, v zemích afrického kontinentu i mimo něj.

► Textilní a obuvnický průmysl

Textil čítá 31% zaměstnání v průmyslu s 1600 firmami, a představuje tak druhé nejdůležitější odvětví pro tuniský export a zaměstnanost. Po hlubokém propadu během krize COVID-19 se očekává znovuoživení tohoto odvětví, kolem 87 % firem se podařilo zachovat aktivity i po druhé vlně infekce. Aby mohlo Tunisko čelit rostoucí konkurenci z dalších severoafrických zemí, textilní průmysl musí rozšířit a zefektivnit své výrobní kapacity. K tomu bude země potřebovat investice, technologie a stroje. V současné době využívá auto průmysl řemeslnou zručnost tuniských šičů pro výrobu kožených sedadel.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Tunisko se nachází v situaci hydrického stresu, přičemž hojně zdroje na jihu území jsou nadměrně využívány, a dochází v nich ke kvalitativnímu zhoršení kvůli jejich zasolení a znečištění chemickými doplňky používané v průmyslu a zemědělství. Na druhé straně severní oblasti, včetně hlavního města Tunisu, pravidelně čelí povodním z přívalových dešťů, kterým se státní úřady snaží zamezovat čištěním potrubí a přítoků, nebo údržbou hydraulických konstrukcí. S rozšiřováním urbanistických center a zvyšováním zátěže na stávající infrastrukturu je však třeba posílit kapacity v této oblasti, například pomocí inovativních a cenově dostupných technologií v rámci řešení „Smart Cities“. Zásadní výzvu představuje čištění průmyslových odpadních vod, především pro jatka a nové průmyslové zóny. Zajímavou oblastí rozvoje je také dočišťování odpadních vod coby využitelný zdroj pro zálivku zemědělských kultur. V turistickém sektoru se může uplatnit automatizace řízení kvality vody v bazénech hotelových komplexů, což v postkoronavirovém období pomůže pomoci obnovit důvěru hotelových hostů v jejich sanitární bezpečnost.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Státní zdravotnický sektor se sice potýká s rozsáhlými problémy strukturálního charakteru, zato soukromé kliniky a nemocnice jsou frekventované pacienty ze sousední Libye a dalších zemí afrického kontinentu. Krize COVID-19, která odhalila slabosti státního zdravotnictví globálně, i v Tunisku vede k plánům na jeho posílení. Poptávka po dodávkách lékařského materiálu tedy existuje, je však nutné počítat s podmínkou technického ověření. Tuniský farmaceutický průmysl, který jako jeden z mála sektorů zaznamenal během roku 2020 mírný růst, se rovněž situuje jako regionálně dominantní, s vizí většího zapojení na libyjském trhu.

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Hierarchie hraje důležitou roli v tuniských pracovních vztazích, což ovlivňuje úroveň komunikace i proces rozhodování. I když je Tunisko součástí středomořského regionu, a usiluje o kulturní a sociální blízkost k Evropě, jedná se také o společnost s pevně zakořeněnou muslimskou kulturou. Na první pohled „sekulární“ Tunisian může dodržovat náboženské tradice (např. držet půst během Ramadánu), je nutné brát tuto možnost ve zřeteli. Na osobní úrovni jsou Tunisiané velkorysí, a mají občas problém s odmítnutím návrhu, aby neurazili, proces formalizace rozhodnutí a závazků je tak naprosto klíčový, a někdy vede k neúměrnému prodlužování rozhodovacího procesu.

4.2 Oslovení

Firmy mohou vždy oslovit potenciální partnery na přímo, a to formou úvodního emailu, ve kterém prezentují firmu a nabízený produkt. Je vhodné vyžádat si spojení na management firmy, aby komunikace nepůsobila jako „spam“, ale projevení opravdového zájmu. Pro identifikaci více kontaktů v daném sektoru je nevhodnější spojení s místní hospodářskou komorou: UTICA, CONECT, CCI Sfax nebo Bizerte, se kterými má Česká republika již existující partnerské vztahy. O této komunikaci je užitečné informovat obchodní úsek ZÚ pro případnou podporu nebo poskytnutí potřebných kontaktů. V případě státních podniků je vhodné s předstihem informovat ZÚ. Podniky si mohou vyžádat oslovení cestou formální korespondence přes tuniské ministerstvo zahraničí. Další cestou, jak oslovit tuniské partnery, je přímá účast na jednom z tuniských nebo zahraničních veletrhů s tuniskou přítomností. Základním předpokladem zahájení spolupráce je prezentační materiál s nabízeným produktem nebo službou.

4.3 Obchodní schůzka

Na obchodní schůzky je vhodnější zvolit termín v pracovním týdnu od pondělí do pátku, pracovní doba obvykle trvá od 8 do 16h. Neděle je v Tunisku den odpočinku, řada firem a škol fungují i v sobotu, i když takový pracovní den bývá zpravidla kratší. Pro první obchodní schůzku je důležitá formální prezentace obchodního partnera nejlépe v prostředí firmy, jedná-li se o konkrétní nabídku spolupráce. Na takové setkání je vhodné přinést malý dárek (ne alkohol). Podobně jak je tomu v Evropě, setkání u oběda nebo u kávy nabízí méně formální příležitost jak zjistit, zda a jak by měla pracovní spolupráce pokračovat. Pro oba typy setkání je však vhodné formální oblečení, a je nutné rezervovat dostatečný čas (cca. 2h), s tím, že délka setkání se odvíjí i od jeho „úspěšnosti“, může na něj totiž navazovat návštěva např. průmyslového zázemí, atd. Dochvilnost je základním požadavkem. Pandemie COVID-19 otevřela možnosti on-line konferencí, které se staly přijatelnou formou komunikace i ve fázi „otukávání“. Nic však nenahradí osobní kontakt, který zároveň v yšle signál o vážném zájmu strany navázat spolupráci. S otevíráním hranic a zjednodušením vstupních podmínek se fyzická absence obchodního partnera bude stávat méně a méně pochopitelnou.

4.4 Komunikace

Tunisiané jsou v komunikaci spíše nepřímí – důstojnost je považována za hlavní cnost. Otevřené pochybování nebo přímá konfrontace je interpretována jako neúcta a může hluboce urazit, s rizikem ukončení profesionálního vztahu. Naopak verbální náznak souhlasu nemusí

znamenat konečné stanovisko. Co se týče znalosti jazyků, většina Tunisánů, kteří pracují v obchodní sféře, ovládají francouzský jazyk alespoň na komunikativní úrovni. To samé se však nedá říci o anglickém jazyce. Je tedy dobré zjistit, v jakém jazyce se bude jednání odehrávat, a případně zajistit tlumočení. To samé platí pro jakékoliv písemnosti, především pak samotné smlouvy nebo dokumenty k dodávanému zboží. Není překvapením, vyžádá-li obchodní partner jejich předklad do francouzského jazyka. Jedná se většinou o jeden z mnoha administrativních požadavků tuniských úřadů, je tedy nutné s touto variantou počítat.

Při prvním kontaktu je vhodné zahájit komunikaci formou emailu v doprovodu s telefonátem. V případě osobních setkání se státními firmami nebo institucemi je písemná komunikace o to více důležitá, mohou totiž vyžadovat zaslání tzv. verbální nóty od zastupitelského úřadu, kterými se o schůzku formálně požádá. Tento typ korespondence trvá i několik týdnů, je tedy nutné včas pracovní cestu do země začít plánovat, a případně s místním zastupitelským úřadem konzultovat.

4.5 Doporučení

Podle zkušeností českých firem v Tunisku je pro rozvoj podnikání zásadní místní zástupce s výpomocí tzv. expert comptable (účetní poradce), kteří zajistí formální správnost transakcí i přístup k informacím a kontaktům mimo „formální“ síť. V prvopočátku je vhodné využít některého z poskytovatelů dovozních služeb, kterých zde působí celá řada a jsou specializovány podle portfolia produktů, například: MJ Honest, CERCO, N.E.W.S., Shirmann International Trade, Tunisia Medicine, STE Chahed International Trade.

4.6 Státní svátky

Tunisko uznává celkem 11 státních svátků, které mají historicko-politický i náboženský původ. V případě náboženských svátků (*) jsou dny určovány v závislosti na pozici měsíce, datum se tedy vždy může lišit o jeden až dva dny.

1. ledna – Nový rok

14. ledna – Revoluce a Den mládeže (oslava konce režimu prezidenta Zine al-Abidine Ben Aliho v roce 2011)

20. března – Den nezávislosti Tuniska 1956

9. dubna – Den mučedníků (potlačení manifestací za nezávislost francouzskými vojsky v roce 1938)

1. května – Svátek práce

13.-14. května* – Eid al-Fitr 2021 (konec Ramadánu)

20.- 21. července* – Eid al-Kebír, nebo take Eid al-Adhá 2021 (obětování berana)

25. července – Den republiky (vyhlášení Tuniské republiky v roce 1957)

10. srpna* – Nový rok Hegiry 2021 (nový islámský rok)

13. srpna – Den žen (přijetí série zákonů, tzv. Code du statu personnel, kodifikující rovnost žen a muže v roce 1956)

15. října – Den evakuace (odchod posledních francouzských vojsk z Tuniska v roce 1963)

19. října* – Moulded 2021 (narození Proroka Mohameda)

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Průmyslové výrobky EU proveniencí nepodléhají celním poplatkům, a to na základě dohody s Tuniskem z roku 1995. Mimo tyto výjimky je však nutné brát ohled na další tarifní a administrativní opatření především na import zemědělských produktů, které Tunisko samo vyváží. V posledních letech byly však aplikovány netarifní bariéry pro export do Tuniska ve formě tzv. technických kontrol, které buď zpomalovaly obchodní operace, nebo je zcela zastavily, nebo jednoduše v omezování přístupu k akreditivu pro tuniské importéry (viz. Níže). Co se týče účasti ve výběrovém řízení na veřejné zakázky, česká firma se za určitých podmínek sice může zúčastnit tendrů, nicméně tuniská legislativa dává jasnou preferenci tuniské provenienci nabízeného zboží nebo služby, pokud nepřesahuje 10% zahraniční cenovou nabídku. Ke zvážení je tedy cesta partnerství s tuniskou firmou nebo založení místní pobočky.

Tuniská centrální banka nedávno vydala sdělení obchodním bankám, které kladou přísná omezení na otevírání akreditivů pro dovoz spotřebních výrobků považovaných za nepodstatné. Z tohoto důvodu BCT určila seznam produktů ovlivňujících odvětví potravin, domácích spotřebičů, kosmetiky, textilu atd. Od nynějška již místní banky nejsou oprávněny otevírat akreditiv na tyto produkty, pokud dovozce nejprve neposkytne záruku ze svých vlastních prostředků pokrývající celou hodnotu dováženého zboží.

V časovém období 28.11/2018-7/2019 vydalo Ministerstvo obchodu Tuniska ad-hoc seznam položek spotřebního zboží (jedná se o položky z kapitol: 4,8,17-21,33-34,39,61-64,69-70, 85 a 95), jejichž cílem bylo omezit dovoz selektivně vybraných položek spotřebního zboží zavedením technických kontrol a kontrol podle technických podmínek pro dovoz (cahier des charges). Omezení se týkala marginálních položek českého zájmu (kosmetické výrobky, mýdla a čisticí prostředky, textilní výrobky, obuv, sanitární keramika, lustry a sklo, hračky). Na nátlak EU byla tato jednostranná opatření s poukázáním na uzavřenou Asociační dohodu EU-Tunisko na konci července 2019 odvolána.

Nová tuniská administrativa zavádí dnem 21.4.2020 stejná dovozní omezení na dvě položky ze seznamu z 28.11.2018 a sice sýr (0406) a čokoláda a čokoládové výrobky (180631-180690). Delegation EU v Tunisu se domnívá, že nová tuniská administrativa zkouší přijatelnost návratu k původnímu seznamu z 28.11.2018 a dvou testovacích případech, a proto se proti rozhodnutí Ministerstva obchodu Tuniska ohradila.

Nové celní předpisy pro dovoz produktů do Tuniska na základě direktivy DGD č. 062/2017 ze dne 29. září 2017 vypracované ministerstvem obchodu, centrální bankou a generálním ředitelstvím cel stanoví, že od 30. října 2017 bude celní prohlášení vyvážející země v jazyce francouzštině. U některých produktů z dovozu musí být k souboru celního odbavení přiložena angličtina nebo arabština. Dokument, který má být poskytnut z EU, je EX1.

Tarifní opatření: (Tarifní opatření se netýkají průmyslových výrobků, které jsou od cla osvobozeny podle dohody EU- Tunisko z roku 1995).

- 1 Zvýšení celní sazby u potravinových produktů z 0% na 15% pro zemědělské produkty nebo produkty používané v zemědělství,
- 1 Zvýšení celní sazby z 15% na 27% pro další položky zemědělské produkce
- 1 Sazba 36% pro transformované potravinové produkty Zvýšení celní sazby u dalších položek z 20% na 30% u rybolovu a zboží, které nemá evropský původ.

Administrativní opatření

- 1 Zvýšení celní zálohy z 10% na 15% ceny zboží (platné do konce roku 2020, kdy dojde ke změně celního zákona)

- 1 Požadavek na předložení exportní deklarace výhradně ve francouzštině, angličtině nebo arabštině
- 1 Opatření technické kontroly, celnice rozhodne, zda zboží podléhá technické kontrole, zboží uskladní a počká do doby obdržení výsledku technické kontroly.
- 1 Certifikát volného obchodu, jedná se o dokument prokazující, že zboží je volně prodejné v zemi původu, platí pro skupiny zboží: kosmetika, hračky, dětský textil
- 1 Centrální banka vydává zákaz obchodním bankám poskytovat úvěr na specifikované položky „zbytného charakteru“
- 1 v souvislosti s COVID – 19 jsou dovážené zdravotnické prostředky, testy a zařízení podrobeny předchozí autorizaci Ministerstva zdravotnictví

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Dovozy se do Tuniska systemizují na neformalizované dovozy, dočasné dovozní povolení a dovoz na dovozní certifikát. Neformalizované dovozy zahrnují poštovní zásilky k profesionálnímu použití příjemce, dovozy realizované do plně vývozní společnosti, dovozy do bezcelní zóny, dovozy polotovarů určených k dalšímu zpracování (do 100 000 TD ročně) a reklamace. Do 6 měsíců se jedná o dočasné dovozní povolení, to schvaluje, na základě pro forma faktury, banka. Dovozní certifikát schvaluje Ministerstvo průmyslu/obchodu a je platné 6 měsíců po jeho vystavení, lze jej plnit průběžně nebo po částech. Informace o způsobu jeho vytvoření jsou dostupné na stránkách celního úřadu.

V případě absence zastoupení firmy v Tunisku se vzhledem k častým legislativním změnám v oblasti zdanění zboží a s ní spojené administrativy doporučují konzultace s místním partnerem nebo poskytovatelé dovozních služeb. Založení místní pobočky zvýhodní pozici podniku, co se týče přístupu k veřejným zakázkám, v budování důležité sítě kontaktů pro případné joint ventures, ale i v praktických otázkách dovozu do Tuniska. Při zakládání pobočky je klíčová spolupráce s účetním poradcem (expert comptable).

Založení podniku v Tunisku se skládá z těchto 10 kroků:

- (1) Deklarace zámyslu založit podnik tuniské Agentuře pro podporu průmyslu (API), (2) Otevření účtu v tuniské bance a složení základního kapitálu, (3) Registrace podniku u daňového úřadu v 10 exemplářích (poplatek 5 TD), (4) Předložení investičního projektu API, (5) Uzavření nájemní smlouvy pro místo podnikání a její verifikace místně příslušnou evidencí obyvatelstva, (6) Přidělení čísla daňové identifikace „Matricule fiscale“, (7) Evidence obchodním registrem (poplatek 5 TD), (8) Zpracování příspěvku do úředního věstníku Tuniské republiky „Journal officiel de la République tunisienne“ JORT ve francouzštině a v arabštině, (9) Předání příspěvku tiskárně oficiálního věstníku JORT do tisku (poplatek 55 TD), (10) Předložení výtisku JORT obchodnímu registru, který jej orazítkuje a stává se tak zakládací listinou (poplatek 15 TD).

5.3 Marketing a komunikace

Mezi nejznámější komunikační agentury v Tunisku patří: Access Content Agency, eDonec, Theway2tech, E Brand Digital, Pulp Ground, Attract Ground Agenc. Vhodnou první prezentací produktu představují četné veletrhy. Hlavní veletržní areál leží na předměstí Tunisu v Kram, ve druhé nejprůmyslovější aglomeraci Tuniska, ve Sfax je druhé největší výstaviště, veletržní kalendáře obou areálů jsou uvedeny v bodě 5.2. (Třetí výstavní areál v Sousse se soustřeďuje na výstavy z oblasti turistického ruchu). Kromě uvedených jsou v Tunisu další veletržní centra jako je Kongresový palác, veletržní areál Charguia 1 nebo výstavní pavilon UTICA. Marketingová strategie by měla sledovat cílovou skupinu produktu. Například mladí Tunisané jsou velmi aktivní na sociálních médiích (Facebook, Instagram). Televize i rádio stanice jsou velmi populární napříč společností. Tištěné noviny více a více nahrazují online deníky, jsou však stále rozšířené.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Problematika ochrany duševního vlastnictví spadá do působnosti Národního institutu pro normalizaci a ochranu duševního vlastnictví (INNOPRI) v podřízenosti Ministerstva průmyslu a obchodu, INNOPRI spolupracuje se Světovou organizací pro ochranu duševního vlastnictví a Kanceláří pro harmonizaci vnitřního trhu EU. Právní rámec ochrany duševního vlastnictví je v Tunisku široký včetně ochrany průmyslového vlastnictví (vynálezy, průmyslové vzory, integrované obvody, ochranná známka, chráněný název a zeměpisný původ). Problematický je v Tunisku stále se rozšiřující paralelní trh, který je založen na pašování a padělatelství, představuje daňovou ztrátu 1,8 M TD a postihuje 30-50% veškerého zboží, v oblasti ochrany duševního vlastnictví se dotýká numerických produktů kultury a padělatelství značek parfémů, oděvů a doplňků. Generální ředitelství celní správy Tuniska si klade za cíl ve spolupráci se Světovou organizací celní správy dohledávat pirátské a padělané zboží a snížit jeho výskyt o 10%.

5.5 Trh veřejných zakázek

Veřejné zakázky v Tunisku představují přibližně 13% HDP a téměř 35% státního rozpočtu. Veřejné zakázky spravuje autorita TUNEPS, pracující pod autoritou úřadu vlády. Zakázky jsou uveřejňovány formou inzerátů v novinách. Základním rozlišením je národní a mezinárodní tendr. Zahraniční subjekt se může účastnit jen kategorie mezinárodní tendr, který je vypisován z důvodu technologické nebo kapitálové potřeby. Veřejné zakázky jsou přehledově uveřejněny na webu TUNEPS, www.tuneps.tn, **detailní přístup s možností stažení zadávacích podmínek je možný až po registraci do TUNEPS**. Registrace je dvoufázová, nejprve je třeba získat identitu, kterou poskytne Národní agentura elektronické certifikace TUNTRUST na základě dokumentace společnosti a cestovního pasu, www.tuntrust.tn TUNTRUST vydá po provedené kontrole dokladů a uhrazení správního poplatku elektronický klíč. Druhým krokem je registrace do TUNEPS, která je rovněž zpoplatněna a umožňuje bezplatný přístup k veškerým zadáním již vypsáných výběrových řízení po dobu 2 let. Prostřednictvím TUNEPS se předkládá technická část nabídky, administrativní a finanční část se zpravidla předkládá písemně spolu s prokázáním, že byla složena i vratná kauce ve stanovené výši, bez které není účast v tendru možná. Otevírání obálek je veřejné pro všechny, kteří podali nabídku. Podaná nabídka zůstává v platnosti 120 dnů, poté se s vítězem tendru uzavře smluvní vztah a vratná kauce se vrací všem účastníkům. Vítěz tendru skládá definitivní kauci, která je uvolněna po splnění celého rozsahu kontraktu, z vratné kauce se platí penále za zpoždění a další sankce za nesplnění technických parametrů jakož i likvidace reklamací v záruční lhůtě. K uvolnění definitivní záruky dochází po jednání dvoustupňové komise, první komise je na stupni zadavatele a druhá je celostátní komise veřejných zakázek, obě kontrolují řádné splnění předmětu dodávky a na základě řešitele vystavené faktury ve výši definitivní kauce (po odečtení případného penále) je faktura ve výši definitivní záruky zadavatelem řešiteli proplacena a tím je smluvní vztah vyrovnán a uzavřen. Zcela samostatnou kapitolou jsou v Tunisku veřejné zakázky v oblasti obrany a bezpečnosti, které probíhají formou oslovení kompetentního řešitele, proto je užitečné „dát o sobě vědět“.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Spory se řeší mediací s cílem nalezení shody, mediační autoritou je příslušná obchodní komora, další možností je arbitrážní mechanismus světové banky ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes), potom se jedná o institucionalizovanou mezinárodní obchodní arbitráž. Vymahatelnost práva je však Tunisku slabá a státní autority preferují vždy domácí firmu, proto je potřebné velmi dobře vybírat obchodního partnera, protože vyhrát v soudním sporu ještě není zárukou toho, že dojde k nápravě formou finančního plnění. Situaci dále komplikuje nekonvertibilita tuniského dináru a monopol Centrální banky Tuniska, pro devizové transakce.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Pro pobyt do 90 dnů není nutné vízum, při delším pobytu jsou vízum a pobytová karta, kterou vystavuje Ministerstvo vnitra, povinné. Svěvolné překročení délky povoleného pobytu se trestá pokutou. Doklady potřebné k udělení povolení k pobytu nad 90 dní: http://www.sicad.gov.tn/Fr/Prestation_Octroi-de-la--carte-de-sejour-pour-etrangers_57_3_D1024 Tuniský dinár se získává výměnou ve směnárně, potvrzení o směně je nutno uschovat pro směnu nespotebované měny zpět na valutu, protože vývoz dinárů není povolen. Dináry lze získat vyzvednutím z bankomatu, útržek vydaný bankomatem však nenahrazuje potvrzení o směně a nelze jej proto využít pro zpětnou směnu nespotebovaných dinárů. Používání platebních karet u obchodníků, v restauracích a u čerpacích stanic není rozšířeno a v při platbě v hotelích je spojeno s dodatečným poplatkem.

V Tunisku platí od teroristického útoku na autobus prezidentské gardy (24.11.2014) mimořádný stav, který je nepřetržitě prodloužován

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Na zaměstnání cizinců v soukromých společnostech existují jistá omezení, především na úrovni managementu firmy. Například zcela vyvážející společnosti může zaměstnat maximálně 4 osoby cizí státní příslušnosti ve vedoucích pozicích. Cizinci si mohou založit vlastní živnost, nebo získat zaměstnání u nevládní nebo mezinárodní organizace. Dále je nutné rozlišovat situace, kde cizinci potřebují pracovní víza.

Cizinci nepodléhající povinnosti pracovního víza: Do této skupiny patří živnostníci a zaměstnavatelé až do výše 30% zaměstnanců podniku (zahraničního nebo se zahraniční účastí) mohou být cizinci, od 4. roku se jejich počet snižuje na 10%, v každém případě je ale jejich minimální počet 4.

Další kategorií jsou zaměstnanci v oblasti těžby, zaměstnanci nestátních organizací a zaměstnanci neziskových organizací spolupracujících s tuniskou vládou. Tito cizinci musí požádat o vydání povolení k pobytu a včas vyžadovat jeho prodloužení. Zaměstnanecké vízum a pracovní

smlouva se týká jedinečných profesí, které nejsou na místním trhu k dispozici, smíšených manželství, detašovaných pracovníků společných podniků, pracovníků působících ve sportu a umění, průvodců a animátorů cestovních kanceláří. Pro další informace o typech zaměstnání a povinných dokumentech k předložení k získání potřebných povolení je možné konzultovat stránky Ministerstva odborného vzdělávání a zaměstnanosti <http://www.emploi.gov.tn/fr/131/emploi-des-etrangers-en-tunisie> Další cestou k zaměstnání je založení společnosti, zřízení kanceláře – reprezentace nebo společného podniku.

5.9 Veletrhy a akce

EXPO SANTÉ , EXPO LAB

Zaměření: Zdravotnické profese , lékařské a chirurgické techniky a zařízení, laboratorní vybavení a materiály, vědecký výzkum, biotechnologie, agropotraviny, životní prostředí, těžba a průmysl, stavebnictví, chemikálie a petrochemie

Místo: Tunis, Le Kram

Termín: 3/2022

SITIC AFRICA

Zaměření: Internet, intranet, IT, telekomunikace, multimediální, zvukové a obrazové technologie

Místo: Tunis, Le Kram

Termín: 6/2022

SIAT - Salon International de l'Investissement Agricole et de la Technologie

Zaměření: Zemědělské stroje, potravinářský průmysl

Termín: 10/2022

Místo: Tunis, Le Kram

CARTHAGE 2020

Zaměření: Stavebnictví, stavební stroje a vozidla

Termín: 10/2022

Místo: Tunis, Le Kram

SIET

Zaměření: textilní zařízení, stroje a zařízení pro výrobu, tkání, dokončování, spřádání a punčochové zboží

Termín: 11/2023 (?)

Salon International des Composants Automobiles 2021

Zaměření: automobilové komponenty a příslušenství

Termín: 24.-26.11.2021

Místo: Tunis, Le Kram

Festival de la porcelaine

Zaměření: Dekorace, nábytek, osvětlení kámen, mramor a keramika

Termín: 17.-26.12.2021

Místo: Tunis, Le Kram

Tunisie Horeca Expo 2022

Zaměření: hoteliérství, vybavení hotelů, agro-potravinářský průmysl

Termín: 4/2022

Místo: Tunis, Le Kram

IMPRESSION PACK, PLASTIC EXPO

Zaměření: Plasty, guma, kompozity

Termín: 21. – 24.9.2021

Místo: Tunis, Le Kram

CLIMEXPO

Zaměření: Topení – klimatizace, stavebnictví

Termín: 4/2021 (posunuto)

Místo: Tunis, Le Kram

HYDRAMED

Zaměření: Vodohospodářství, stavebnictví - územní plánování, ochrana životního prostředí

Termín: 4/2021 (posunuto)

Místo: Tunis, Le Kram

SIED EXPO

Zaměření: Čisté a obnovitelné energie, výroba a přenos energie, ochrana životního prostředí

Termín: 4/2021 (posunuto)

Místo: Tunis, Le Kram

MEDIBAT

Zaměření: Regionální rozměr, konstrukční materiály a zařízení

Termín: 6.-9.10.2021

Místo: Sfax

SIB Sfax Informatique

Zaměření: Multimedia, komunikace, informatika

Termín: 9/ 2021

Místo: Sfax

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Tunisku

Velvyslanec ČR v Tunisku: Mgr. Jan Vyčítal (od 7.2.2019)

98, Rue de Palestine, 1002 Tunis Belvédère, Tunisie

Telefon: +216 71 78 19 16, +216 71 78 04 56,

Fax: +216 71 79 32 28,

Nouzová linka: +216 98464617

E-mail: commerce_tunis@mzv.cz

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

- 1 +216 – mezinárodní předvolba
- 1 193 – Národní garda
- 1 197 – Policie
- 1 198 – Hasiči
- 1 190 – Záchranka
- 1 1200 – Infolinka

Rychlá lékařská pomoc v Tunisu:

- 1 SOS lékař – 71 744 215
- 1 SOS sanitka – 71 725 555, 71 599 900
- 1 Ministerstvo zdravotnictví: zelená linka 80 10 19 19
- 1 ShocRoom operační centrum 71 567 500
- 1 národní stanice pro nové nemoci 71 284 547, 560, 561

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- 1 Celní regulace: <https://import-export.societegenerale.fr>
- 1 API Agence de promotion industriel: www.tunisieindustrie.nat.tn
- 1 výstaviště Tunis Le Kram: www.fkram.com.tn
- 1 výstaviště SFAX: www.foiredesfax.com
- 1 veřejné zakázky: www.tuneps.tn
- 1 zakládání společností: www.tunisia-societe.com, www.tunisie-sat.com,

- 1 clo: www.douane.tn
- 1 ONMNE Referenční pracoviště pro nové a neznámé nemoci Ministerstva zdravotnictví: www.onmne.tn (ONMNE – Observatoire National des Maladies Nouvelles et Emergentes)